

лігій передусім виявляється в уніфікації й комерціалізації релігії (релігія перетворюється у бізнес, спосіб заробляння грошей) та поширенні поп-релігійності. Глобальні межі уніфікації релігії визначаються передусім засобами масової комунікації (особливо телебаченням), для яких не існує кордонів. А як відомо традиційні релігії сформувалися в суспільствах, що існували в певних кордонах. На противагу їм сучасні релігії перетинають завдяки сучасним технологіям в галузі комунікації і транспорту будь-які конкретні часові і просторові межі. Тому реформовані традиційні релігії відстоюючи свободу свого буття намагаються створити спротив культурному імперіалізму, ідеалізованому західному способу життя, який витісняє національні, етнічні, традиційні для певного народу норми і цінності, звичаї і мораль, моделі сімейного життя, способи виробництва і споживання та й насамкінець – релігійні вірування. А інколи релігія є дієвим (а то й єдиним) чинником збереження національної самобутності, культурної автономності тощо, особливо коли це стосується свободи буття національних меншин і корінних народів.

— Гальперіна В.О. – канд. філос. н.
(Київ, ІВО АПН України)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ СУСПІЛЬСТВ

Результатом впливу глобалізації на сферу вищої освіти та науки є формування нових “просторів знання” (“knowledge spaces”). Загострюється конкуренція між країнами за іноземні інвестиції, за кращі мобільні наукові кадри та студентів. Все більш нагальною стає потреба в посиленні інноваційної складової суспільного виробництва, як вирішальної ознаки суспільства-знань (knowledge-based society).

Реформи, що здійснюються в рамках Болонського процесу, є стратегічною відповіддю європейських країн на сучасну економічну та політичну ситуацію в світі. Формується Європейський простір вищої освіти. Підвищується зайнятість та мобільності населення, збільшується міжнародна конкурентоспроможність європейської вищої освіти.

Складність та багатомірність Болонського процесу впливає на формування єдиної точки зору стосовно його змісту, характеру впливу на освітні системи країн-учасниць. Зокрема, чимало критичних зауважень висловлюється стосовно його невідповідності глобальному розвитку вищої освіти, зосередженості на суто європейських проблемах.

Особливої уваги, на наш погляд, потребує розгляд проблем, що виникли перед країнами, які тільки інтегруються до Європейського простору вищої освіти. Досить часто в цих країнах під Болонським процесом розуміють реформу освіти лише на рівні законодавства.

Характерним є розходження між декларованими намірами міністерств освіти та реальністю функціонування системи вищої освіти в трансформаційних країнах, а також між намірами офіційних осіб та їх здатністю втілювати ці наміри у практику Болонського інтеграційного проекту. Дуже часто мотивація приєднання до Болонського процесу має більш “політичний” аніж “освітній” характер”.

Особливої уваги потребує вивчення характеру здійснюваних реформ. Трансформаційні країни стикаються з “подвійним завданням”, а саме – необхідності адаптації системи вищої освіти до загальноєвропейських стандартів, вирішуючи при цьому старі та нові проблеми. Якщо в розвинутих країнах Європи здійснення реформи вищої освіти передбачає зміни функціонального характеру, то для більшості трансформаційних суспільств потрібні глибокі структурні зміни. Болонська конвенція не обгрунтовує критеріїв функціональних і структурних перетворень, не враховує специфіку регіонів їх імплементації. Такий підхід може призвести до “косметичного” характеру запропонованих реформ; потенціальної можливості невірнього трактування деяких положень Болонського процесу, особливо в трансформаційних країнах, до невірнього розуміння поняття “гармонізації”, особливого трактування змісту освіти та пан-європейських схем акредитації та якості.

Поза увагою Болонського процесу залишились питання приватного сектору вищої освіти, розвиток ринкових відносин в освіті. Саме розвиток приватного сектору вищої освіти, що здатен швидко адаптуватись до потреб суспільства, нових ринкових умов є надзвичайно важливим для трансформаційних країн, особливо на тлі постійного недофінансування та недосконалості реформ у вищій школі.

Згідно точки зору переважної більшості вчених, положення Болонської конвенції можуть стати основою порядку денного у здійсненні реформи вищої освіти, надати чіткі та зрозумілі рекомендації стосовно того як і що робити. Тому, проблеми “трансформаційного” виміру, на нашу думку, мають бути визнані, проаналізовані та розроблені у майбутньому аби ці країни могли використати Болонський процес з користю для себе, зупинити розростання прірви між країнами Західної та Східної Європи, та тими, що приєдналися до угоди.

*Годзь Н.Б. – канд. филол. н.
(Харьков, НТУ «ХПИ»)*

ЭТНИЧЕСКИЕ КУЛЬТУРНЫЕ СТЕРЕОТИПЫ В СВЕТЕ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Как перед индивидом, так и перед определенными сообществами периодически предстает задача выбора. Хорошо, если выбор производится осознанно и с пониманием целей и возможностей, приобретаемых в ко-